

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра теорії літератури та зарубіжної літератури

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА

Частина 1

підготовки першого (бакалаврського) рівня

спеціальності **014 Середня освіта**

предметної спеціальності **014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література)**

спеціалізації **014.021 Англійська мова та зарубіжна література**

освітньо-професійної програми

Середня освіта. Англійська та друга іноземна мови. Зарубіжна література

Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента «Зарубіжна література» (Частина 1) підготовки першого бакалаврського рівня галузі знань *01 Освіта / Педагогіка*, спеціальності *014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література)*, спеціалізації *014.021 Англійська мова та зарубіжна література*, за освітньо-професійною програмою *Середня освіта. Англійська та друга іноземна мови. Зарубіжна література*. 21 с.

Розробник: Соколова В. А., кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: (Гордієнко Ю. А.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури

протокол № 1 від 30 серпня 2023 року

Завідувач кафедри

проф. С. М. Романов

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка, 014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література) Середня освіта. Англійська та друга іноземна мови.	Нормативний
Кількість годин / кредитів 120/4		Рік навчання – 2
		Семестр – 3
		Лекції – 30 год.
		Практичні (семінарські) – 50 год. Лабораторні – 0 год. Індивідуальні – 0 год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота – 32 год.
		Консультації – 8 год.
	Форма контролю: екзамен	
Мова навчання: українська		

Таблиця 2

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка, 014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література) Середня освіта. Англійська та друга іноземна мови. Бакалавр	Нормативний
Кількість годин / кредитів 120/4		Рік навчання – 2____
		Семестр – 3
		Лекції – 10 год.
		Практичні (семінарські) – 10 год. Лабораторні – 0 год. Індивідуальні – 0 год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота – 84 год.
		Консультації – 16 год.
	Форма контролю: екзамен	
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: Соколова Вікторія Альбертівна.

Науковий ступінь: кандидат філологічних наук.

Вчене звання: доцент.

Посада: доцент кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури.

Контактна інформація:

E-mail: sokolovavic@gmail.com, viktorija.sokolova@vnu.edu.ua

Тел.: +38-093-082-19-09, +38-095-588-54-88

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Анотація освітнього компонента.

Силабус освітнього компонента «Зарубіжна література» (частина 1: Античність, Середні віки) складено відповідно до освітньо-професійної програми *Середня освіта. Англійська та друга іноземна мови. Зарубіжна література* підготовки здобувачів освіти першого бакалаврського рівня галузі знань *01 Освіта / Педагогіка* спеціальності *014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література)*, спеціалізації *014.021 Англійська мова та зарубіжна література*.

Дисципліна «Зарубіжна література» (Частина 1: Античність, Середні віки) готує надійний ґрунт для ефективного вивчення всіх наступних історико-літературних та теоретико-літературних курсів. Антична культура посідає особливе місце в історії світової цивілізації. Антична література стала однією з важливих підвалин при створенні літератури народів Західної Європи. Розвиток культури Близького й Середнього Сходу також безпосередньо пов'язаний із розвитком античного мистецтва, філософії, науки і літератури. Середньовічна література є першоджерельним етапом, дискурсом всіх європейських літератур, тому важливо знати загальні тенденції і явища цього періоду, найважливіші твори, авторів, головні сюжети і образи, а також художній світ найбільш впливових авторів.

Освітній компонент складається з двох змістових модулів – антична література та література середньовіччя. Відособленість античної літератури зумовлена особливостями соціально-політичного розвитку Давньої Греції й Давнього Риму, силою та специфікою впливу цих літератур і культур на літератури й культури інших (насамперед європейських) країн. За доби Середніх віків відбувається зародження національних писемних літератур Європи, від героїчного епосу до великих романних форм.

Предметом освітнього компонента є особливості розвитку літературного процесу доби античності та середньовіччя, літературна спадщина визначних постатей зазначених періодів та особливості вивчення тем курсу у школі.

Пререквізити: ОК 13 «Вступ до літературознавства».

Постреквізити: ОК 14 «Зарубіжна література» (частина 1: Античність, Середні віки) є хронологічно першим періодом розвитку зарубіжної літератури і пов'язаний із усіма наступними періодами літературного процесу (Част. 2–6).

Набуті знання є підґрунтям для вивчення ОК 19 «Методика навчання зарубіжної літератури», ОК 22 «Курсова робота з фаху», ОК 21 «Атестаційний іспит», ОК 25 і ОК 26 «Педагогічна практика».

2. Мета і завдання освітнього компоненту.

Мета – прищепити здобувачам освіти любов до предмета, навчити досягати закони розвитку художнього мислення, виробити вміння аналізувати поетичні засоби, зіставляти та узагальнювати літературні явища, спостерігати становлення художніх форм, призвичаїти до думки, що існують численні містки, які пов'язують минуле і майбутнє, навчити працювати самостійно. В ході викладання античної літератури та літератури доби середньовіччя забезпечити вивчення студентами теоретико-літературних понять (більшість з них з'явилася в епоху античності). Показати характерні особливості літератур окремих країн Європи, дати панорамне уявлення про історико-літературний розвиток періоду.

Завдання:

- засвоєння здобувачами освіти фактичних відомостей з історії античної культури та літератури, літератури середньовіччя;
- показ загальнолюдського начала, втіленого в творах класиків античної літератури та літератури середньовіччя, її художньої довершеності;
- розуміння впливу античної та середньовічної літератури на подальший розвиток світового літературного процесу.
- аналіз творчості тих письменників, у художньому доробку яких загальні тенденції літературного розвитку певної доби отримали найбільш яскраве, ідейно-естетичне та типологічне відображення;
- засвоєння термінологічного апарату та вироблення навичок оперування термінологією в ході аналізу літературного тексту;
- вміння визначати проблематику і жанрові форми, що переважають на кожному етапі розвитку літератури зазначеного періоду, зіставляти літературні явища та тенденції;
- координування тем із освітнього компонента з відповідними темами у шкільних програмах із зарубіжної літератури, розробка методичних підходів до їх вивчення.

3. Результати навчання (компетентності).

Зміст курсу спрямований на формування таких загальних і фахових компетентностей та програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з філології та наук про освіту, педагогіки, психології, теорії та методики навчання іноземних мов та зарубіжної літератури і характеризується комплексністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

Фахові компетентності:

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами англійської, другої іноземної мов та зарубіжної літератури та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ФК 10. Здатність застосовувати досягнення сучасної методичної і філологічної наук, освітніх концепцій у процесі навчання іноземної мови і зарубіжної літератури в закладі загальної середньої освіти.

ФК 11. Здатність проєктувати педагогічну діяльність, володіти професійно-методичною компетентністю для планування і проведення занять з іноземної мови та зарубіжної літератури.

ФК 13. Здатність застосовувати практичні навички моделювання, конструювання освітнього процесу і змісту іншомовної підготовки для проведення навчальних занять та позакласних заходів з іноземної мови та зарубіжної літератури у ЗЗСО, в тому числі за умов дистанційного та змішаного навчання.

ФК 15. Здатність виявляти закономірності літературного процесу, визначати специфіку і значення художніх концепцій і літературних творів у контексті суспільно-літературної ситуації, літературної критики і культурної епохи; давати оцінку художнього твору; визначати роль системи образів, сюжету, композиції та засобів виразності в їх поєднанні; характеризувати творчу індивідуальність автора.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Відтворює основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховує в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

ПРН2. Демонструє вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовнокомунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

ПРН3. Називає і аналізує методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікує форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

ПРН4. Здійснює добір і застосовує сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінює результати їх навчання та ефективність уроку.

ПРН5. Вибирає відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізує динаміку особистісного розвитку учнів, визначає ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ПРН7. Демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

ПРН8. Генерує обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

ПРН 14. Застосовує на практиці знання про лінгвістичні, психологічні, дидактичні основи навчання іноземної мови і зарубіжної літератури та шляхи формування компетентностей учнів.

ПРН 18. Уміє здійснювати міжкультурну комунікацію і долати міжкультурні бар'єри на основі знання особливостей, цінностей, властивих культурам країн мов, що вивчаються, а також знання світоглядних засад, ментальних особливостей та онтологічних характеристик української культури.

ПРН 19. Характеризує тенденції, етапи і особливості літературного процесу країн у різні епохи, визначає світоглядно-естетичну специфіку літературних течій і напрямів; аналізує твір за його ознаками і в контексті епохи, називає жанрові особливості твору, оперуючи термінологією.

ПРН 23. Уміє критично опрацьовувати джерела і здійснювати самостійний науковий пошук, у тому числі і з використанням емпіричних методів.

Soft skills:

- здатність логічно і критично мислити, самостійно приймати рішення;
- креативність;
- вміння працювати в команді;
- навички комунікації, вміння виступати перед аудиторією, лідерство;

- здатність управляти своїм часом, розуміння важливості deadline (вчасного виконання поставлених завдань).

До завершення навчання на курсі студенти мусять знати на **теоретичному рівні**: особливості розвитку античної та середньовічної літератури, творчий доробок письменників цих періодів, головні поняття та терміни, пов'язані з літературою і культурою античності та середньовіччя, вплив античної та середньовічної літератури на подальший розвиток світового літературного процесу.

На практичному рівні: оперувати основною термінологією курсу, здійснювати літературознавчий аналіз прозових, драматичних і ліричних творів, зіставляти літературні явища та тенденції, працювати з науково-критичними та навчально-методичними джерелами.

4. Структура освітнього компонента: Денна форма навчання

Таблиця 4

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Давньогрецька література						
Тема 1. Грецька література. Вступ. Античне суспільство і його місце в історії людства. Періодизація античного мистецтва. Грецька міфологія. Цикли міфів.	6	2	2	2	-	ДС, ПРЗ/2
Тема 2. Гомерівський епос. Поєми «Іліада» та «Одіссея» (зміст, композиція, стиль). Дидактичний епос Гесіода.	9	2	4	2	1	АТ, ІРС, РЗ/4
Тема 3. Давньогрецька лірична поезія. Декламаційна лірика. Мелічна лірика. Творчість Алкея, Сапфо, Анакреона. Хорова лірика.	5	2	2	1	-	ІРС/2
Тема 4. Грецька трагедія і театр. Творчість Есхіла.	4	1	2	1	-	АТ, ДС/2
Тема 5. Творчість Софокла та Евріпіда. Особливості естетики, поезики античної трагедії.	7	1	4	2	-	АТ, ІРС, ДС/3
Тема 6. Грецька комедія. Творчість Арістофана.	5	1	2	2		АТ, ДС/2
Тема 7. Історіографія.	6	1	2	2	1	ІРС/1

Ораторська проза. Філософська проза.						
Тема 8. Література доби еллінізму.	5	1	2	1	1	АТ, РЗ/2
Разом за модулем 1	47	11	20	13	3	18
Змістовий модуль 2. Римська література						
Тема 9. Творчість комедіографів Плавта, Теренція.	5	2	2	1	-	АТ, ДС/2
Тема 10. Неотерична поезія. Творчість Лукреція, Катулла.	5	1	2	2	-	АТ, ДС/2
Тема 11. Творчість Вергілія. Поема «Енеїда».	7	2	2	2	1	АТ, ДС/2
Тема 12. Творчість Горація. Творчість Овідія.	9	2	4	2	1	АТ, ДС/3
Тема 13. Римська література «срібного століття»	6	2	2	1	1	АТ, РЗ/К/1
Тема 14. Антична література в світовому культурному процесі	4	-	2	2	-	ДС/1
Разом за модулем 2	36	9	14	10	3	11
Змістовий модуль 3. Література Середніх віків						
Тема 14. Література раннього Середньовіччя. Архаїчний епос.	6	2	2	1	1	АТ, ДС/1
Тема 15. Західноєвропейський героїчний епос.	8	2	4	2	-	ДС/2
Тема 16. Лицарсько-куртуазна лірика.	4	1	2	1	-	ДС/1
Тема 17. Лицарський роман	4	1	2	1	-	АТ, ДС/2
Тема 18. Середньовічний театр та драматургія	3	1	1	1	-	Р/1
Тема 19. Міська та народна література	3	1	1	1	-	АТ/1
Тема 20. Творчість Данте Аліг'єрі.	9	2	4	2	1	АТ, ДС/3
Разом за модулем 3	37	10	16	9	2	11
Всього годин / балів		30	50	32	8	40
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота 1. Антична література						40
Модульна контрольна робота 2. Література Середніх віків						20
Всього годин / балів	120	30	42	40	8	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, АТ – аналіз тексту, ПРЗ – презентація, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Заочна форма навчання

Таблиця 5

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Давньогрецька література						
Тема 1. Грецька література. Вступ. Античне суспільство і його місце в історії людства. Періодизація античного мистецтва. Грецька міфологія. Цикли міфів.	6	1	-	5	1	ІРС/2
Тема 2. Гомерівський епос. Поєми «Іліада» та «Одіссея» (зміст, композиція, стиль). Дидактичний епос Гесіода.	12	1	2	6	2	АТ, РЗ/2
Тема 3. Давньогрецька лірична поезія. Декламаційна лірика. Мелічна лірика. Творчість Алкея, Сапфо, Анакреона. Хорова лірика.	2	-	-	2	-	ІРС/1
Тема 4. Грецька трагедія і театр. Творчість Есхіла.	6	1	1	3	1	АТ, ДС/2
Тема 5. Творчість Софокла та Евріпіда. Особливості естетики, поезики античної трагедії.	7	1	1	4	1	АТ, ДС, Р/4
Тема 6. Грецька комедія. Творчість Арістофана.	3	-	-	3	-	АТ, Р/2
Тема 7. Історіографія. Ораторська проза. Філософська проза.	3	-	-	3	-	Р/1
Тема 8. Література доби еллінізму.	5	-	-	4	1	АТ, РЗ/1
Разом за модулем 1	44	4	4	30	6	15
Змістовий модуль 2. Римська література						
Тема 9. Творчість комедіографів Плавта, Теренція.	3	-	-	3	-	АТ, ІРС/2
Тема 10. Неотерична поезія. Творчість Лукреція, Катулла.	6	-	-	4	1	АТ, ІРС /3
Тема 11. Творчість Вергілія. Поєма «Енеїда».	9	2	2	5	1	АТ, ДС, Р/3
Тема 12. Творчість Горація. Творчість Овідія.	11	1	2	7	2	АТ, ІРС, ДС/4
Тема 13. Римська література «срібного століття»	5	-	-	4	1	Р/1

Тема 14. Антична література в світовому культурному процесі	3	-	-	3	-	IPC/2
Разом за модулем 2	37	3	4	26	5	15
Змістовий модуль 3. Література Середніх віків						
Тема 14. Література раннього Середньовіччя. Архаїчний епос.	5	-	-	4	1	P/1
Тема 15. Західноєвропейський героїчний епос.	10	1	-	7	1	АТ, IPC/2
Тема 16. Лицарсько-куртуазна лірика.	3	-	-	3	-	АТ, IPC/2
Тема 17. Лицарський роман	5	-	-	4	1	АТ, IPC, ДС/2
Тема 18. Середньовічний театр та драматургія	3	-	-	2	1	-
Тема 19. Міська та народна література	3	-	-	2	-	-
Тема 20. Творчість Данте Аліг'єрі.	10	2	2	6	1	АТ, ДС/3
Разом за модулем 3	39	3	2	28	5	10
Всього годин / балів		10	10	84	16	40
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота 1. Антична література						40
Модульна контрольна робота 2. Література Середніх віків						20
Всього годин / балів	120	10	19	84	16	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, АТ – аналіз тексту, ПРЗ – презентація, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 6

№ з/п	Тема, зміст роботи	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Давньогрецька міфологія. Підготувати презентації із залученням творів живопису, музики, кінофрагментів, театральних вистав. Підготовка індивідуальних міні-доповідей про способи інтерпретації давньогрецької міфології. Пояснення значення афористичних виразів, джерелом яких є давньогрецька міфологія. Вивчити ключові слова, зазначені в плані практичного заняття.	2	5

	Написати есе після перегляду чи прослуховування відеоматеріалів: Лекції Остапа Українця у проєкті «Твоя підпільна гуманітарка. Уроки літератури». URL: https://www.youtube.com/playlist?list=PLX86wb1UXkMb03qj085IUGeagU8senjD8 Лекції Віталія Стеценка у проєкті «KULT». URL: http://surl.li/vmozh Які форми роботи з учнями пропонують автори програми при вивченні теми «Грецькі міфи» у 6 класі? (Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти). URL: https://drive.google.com/file/d/1VcmR4LmueemuTyXWO2wcaGO22ME-IIUh/view		
2	Творчість Гомера. З'ясувати особливості вивчення творчості Гомера у 8 та 10 класах. Дидактичний епос. Творчість Гесіода. Повчальна та пізнавальна мета, виховний характер поеми «Роботи і дні». Класифікація міфів у поемі «Теогонія». Вивчити ключові слова, зазначені в плані практичного заняття. Визначити причини негативного тлумачення образу Прометея.	2	6
3	Давньогрецька лірика. Вивчити напам'ять один із віршів Архілоха, Алкея, Сапфо або Анакреона, зробити аналіз художніх текстів. З'ясувати особливості перекладів. Вивчити ключові слова, зазначені в плані практичного заняття.	1	2
4	Грецький театр. Трагедії Есхіла, Софокла, Евріпіда. Підготувати презентацію про грецький театр. Запропонувати форми роботи при вивченні трагедії Есхіла «Прометей закутий» у Модельній навчальній програмі «Зарубіжна література. 7–9 класи». URL: https://drive.google.com/file/d/1M_ZI3P7rpJs0LUMtfrtR5FEc1tCzRzP/view Виконати завдання у MOODLi. Вивчити ключові слова, зазначені в плані практичного заняття.	3	7
4	Грецька комедія. Творчість Арістофана, Менандра. Підготувати аналіз комедій Арістофана та Менандра, визначити відмінні риси, пояснити їхню зумовленість.	2	3
5	Давньогрецька проза. Історіографія. Ораторське мистецтво. Філософська проза. Вивчити ключові слова, зазначені в плані практичного заняття.	2	3
6	Александрійська поезія. Творчість Каллімаха Феокріта, Аполлонія Родоського, Антіфана. Проаналізувати ідилії Феокріта, з'ясувати особливості інтерпретації міфологічних сюжетів у поемі Аполлонія Родоського «Аргонавтика».	1	2
7	Еліністична проза. Формування жанрів прози. Любовно-психологічний роман «Дафніс і Хлоя» Лонга. Плутарх – творець жанру художньої біографії. Прочитати роман Лонга «Дафніс і Хлоя», визначити ознаки буколічного та любовно-психологічного роману. Розглянути «Порівняльні життєписи» Плутарха як основу для розвитку художньо-біографічних творів	-	2

	та компаративних студій.		
8	Творчість комедіографів Плавта, Теренція. Прочитати комедії Плавта та Теренція, порівняти комедії Теренція Свекруха» та Менандра «Третейський суд». Вивчити ключові слова, зазначені в плані практичного заняття.	1	3
9	Поезія неотериків. Творчість Катулла, Лукреція. Вивчити напам'ять вірші Катулла. Визначити позиції Лукреція, викладені ним у філософсько-дидактичній поемі «Про природу речей», що знайшли розвиток у наступних наукових концепціях.	2	4
10	Поема Вергілія «Енеїда». Визначити роль поеми в історії української літератури. Використати самостійно дібрані теоретичні, історико-літературні та практичні напрацювання методистів-практиків (з журналів «Зарубіжна література в школах України», «Всесвітня література в середніх навчальних закладах України» та ін.).	2	5
11	Творчість Овідія. Поема «Метаморфози». Підготувати міні-повіді на теми: Образ Овідія у світовій літературі; Творчість Овідія в рецепції І. Франка; Українські переклади поеми «Метаморфози». Виконати завдання у MOODLi. Які твори античної літератури пропонуються для вивчення у 8 класі в рубриці «Ідеали античності з нами»? Чим, на вашу думку, зумовлений такий вибір? (Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти). URL: https://drive.google.com/file/d/1zcaTqWtDvE3SPiZjvImCq83HXDWKGqTY/view	2	7
12	Драматургія Сенеки. Проза Петронія, Апулея. Сатири та епіграми Марціала, Ювенала. Порівняти драматичні твори Сенеки з трагедіями грецьких трагіків. Прочитати роман Апулея «Метаморфози, або Золотий осел». Визначити новаторські риси у розвитку ліричних жанрових форм у творчості Марціала та Ювенала.	1	4
13	Антична література в світовому культурному процесі. Вивчення 10 латинських афоризмів або сентенцій (латиною). Вивчення напам'ять творів давньогрецьких та римських поетів. Перегляд відео-уроків «Твоя підпільна гуманітарка» https://www.youtube.com/playlist?list=PLX86wb1UXkMb03qj085IUGeagU8senjD8 https://www.youtube.com/watch?v=BhaXtrgYeig&list=PLX86wb1UXkMb03qj085IUGeagU8senjD8&index=21 . Знати авторів перекладів українською мовою творів античності.	2	3
14	Література раннього середньовіччя. Архаїчний епос. Жанрові модифікації клерикальної літератури раннього середньовіччя. Визначити риси, притаманні всім національним героїчним епосам. Порівняти античного героя та героя середньовічного архаїчного епосу.	1	4
15	Французький епос, «Пісня про Роланда», її художній світ.	2	7

	Іспанський епос. Реконкіста як тема героїчного епосу. «Пісня про мого Сіда», поезика. Німецький героїчний епос, «Пісня про Нібелунгів» та її художні особливості. Скласти опорну план-схему, продемонструвавши спільне та відмінне в національних епосах. Здійснити порівняльну характеристику західноєвропейських героїчних епосів та «Слова о полку Ігоревім».		
16	Лицарська лірика. Підготувати доповіді-огляди на запропоновані теми: Архітектура, скульптура, живопис, музика середньовіччя. Трубадури в історичному контексті. Життєписи трубадурів. Мотиви і образи поезії трубадурів. Поетична майстерність. Ваганти як прошарок освіченого населення середньовічної Європи. Латиномовна творчість вагантів, їхній внесок у розвиток національних традицій.	1	3
17	Лицарський роман. Прочитати роман «Трістан та Ізольда», визначити особливості авторської інтерпретації сюжету в поемі Лесі Українки «Ізольда білорука». Опрацювавши відповідні розділи з підручників та посібників зі списку літератури, створити тезисний план-конспект доповіді на теми: Жанр лицарського роману у творчості Кретьєна де Труа. Інтерпретація сюжету про Святий Грааль у лицарському романі. Виберіть із запропонованих програмою видів навчальної діяльності (https://drive.google.com/file/d/1M_Zl3P7rpJs0LUMtftR5FEc1tCzRzP/view) ті, які доречно застосовувати і розвивати при вивченні «Роману про Трістана та Ізольду». Запропонуйте свої.	1	4
18	«Роман про Лиса» – зразок тваринного епосу. Проблема героя та його цінностей. Інтертекстуальні зв'язки з українською літературою. Визначити риси тваринного епосу, з'ясувати характер алегорій, порівняти з твором І. Франка «Лис Микита».	1	2
19	Середньовічний театр та драматургія. Здійснити аналіз 5 різножанрових драматичних творів (на вибір), охарактеризувати особливості їх рецепції, зокрема перекладацької. Вивчити ключові слова, зазначені в плані практичного заняття. Прочитати твори.	1	2
20	Творчість Данте. Форма та проблематика збірки Данте «Нове життя». Трактати Данте: «Бенкет» – проблема пізнання і божественного відкриття, «Про народну мову» – проблема єдиної італійської мови, «Монархія» – Римська імперія доби Августа як політичний ідеал. Вивчити ключові слова, зазначені в плані практичного заняття. Охарактеризувати ціннісний компонент при вивченні «Божественної комедії» Данте у 10 класі (Програма «Зарубіжна література 10-11 класи. Рівень стандарту». URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2022/08/15/navchalna.programa-2022.zarubizhna.literatura-10-11-standart.pdf	2	6

	Разом	32	84
--	-------	----	----

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента ґрунтується на засадах ефективної співпраці. Береться до уваги відвідування студентом лекцій, активність на практичних заняттях (відображено у балах), креативність у виконанні евристичних завдань.

В оцінюванні підготовки студентом практичних і, особливо, передбачених у самостійній роботі творчих завдань керуємося політикою академічної доброчесності, яка полягає в недопустимості плагіату, компіляції ([Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату](#)).

Терміни виконання певних видів робіт визначено заздалегідь. Перескладання матеріалу в межах навчального плану допускається у разі лікарняного та за графіком узгодженого з деканатом індивідуального плану.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль успішності – екзамен, що має форму усної відповіді за змістом курсу. Здобувач освіти може отримати підсумкову оцінку і не складати іспит, якщо упродовж семестру він набрав 75 і більше балів. Якщо сума балів за поточне оцінювання та модульний контроль менша 75, екзамен обов'язковий. Підсумкова семестрова оцінка у випадку складання іспиту визначається як сума поточної семестрової та екзаменаційної оцінок у балах. Форма проведення іспиту: усна відповідь на відкриті запитання. Якщо здобувач освіти не склав іспит із першого разу, то має можливість повторно скласти його ще двічі: один раз викладачеві, другий – комісії.

Питання до іспиту

1. Значення античної літератури в історії світової культури.
2. Основні історичні етапи культурного і літературного розвитку античного суспільства.
3. Виникнення родів і жанрів літератури.
4. Грецька міфологія. Цикли міфів. Літературна обробка міфів.
5. Поеми «Іліада» та «Одіссея». Міфологічна основа поем, їх пізніший запис та літературна обробка. Час і місце виникнення поем.
6. Тематика, жанрові особливості, композиційна своєрідність гомерівських поем, їх художній стиль. Гомерівське питання.
7. Дидактичний епос Гесіода.
8. Давньогрецька лірична поезія. Декламаційна лірика.
9. Мелічна лірика. Творчість Алкея, Сапфо, Анакреоната.
10. Давньогрецька лірична поезія. Хорова лірика.

11. Походження й особливості давньогрецького театру.
12. Грецька трагедія. Творчість Есхіла.
13. Грецька трагедія. Творчість Софокла.
14. Грецька трагедія. Творчість Евріпіда.
15. Давньогрецька комедія. Творчість Арістофана.
16. Розвиток давньогрецької прози. Історіографія.
17. Розвиток давньогрецької прози. Ораторська проза.
18. Розвиток давньогрецької прози. Грецька філософська проза.
19. Елліністична комедія. Творчість Менандра.
20. Александрійська поезія.
21. Елліністична проза. Роман Лонга «Дафніс і Хлоя».
22. Література Давнього Риму. Загальна характеристика, періодизація.
23. Театр і драматургія Давнього Риму. Творчість Плавта.
24. Театр і драматургія Давнього Риму. Творчість Теренція.
25. Римська неотерична поезія. Творчість Катулла.
26. Філософська поема Лукреція «Про природу речей».
27. Римська література періоду становлення імперії. Ранні твори Вергілія.
28. Поема Вергілія «Енеїда». Структура, мотиви, деталі сюжету, художні засоби.
29. Вивчення у школі поем Вергілія та І. Котляревського.
30. Творчість Горація. Сатири, еподи, оди, послання.
31. Початок літературних традицій у творах Горація «Ода до Мельпомени» та «Послання до Пізонів».
32. Рання творчість Овідія.
33. Поема Овідія «Метаморфози». Тематика, структура, стилеві особливості.
34. Твори Овідія періоду заслання.
35. Римська література «срібного століття». Творчість Сенеки.
36. Римська проза. Творчість Петронія. «Сатирикон».
37. Римська проза. Роман Апулея «Метаморфози або Золотий осел».
38. Функціонування античних сюжетів та образів в українській літературі. Переклади античних творів українською мовою.
39. Хронологічні рамки літератури середньовіччя та її періодизація.
40. Основні жанри та напрями середньовічної літератури. Специфіка методу середньовічної літератури.
41. Кельтський епос, походження та класифікація. Історична основа саг, міфологічна стихія.
42. Рання скандинавська словесність.
43. Співіснування міфологічних і християнських елементів у народному епосі.
44. Загальні відомості про англосаксонський епос («Беовульф»).
45. Народний героїчний епос у Європі X–XII ст.
46. «Пісня про Роланда»: історична основа та її поетичне переосмислення.
47. «Пісня про мого Сіда» як зразок іспанського героїчного епосу доби Реконкісти.
48. «Пісня про Нібелунгів» як вершина німецького героїчного епосу.

49. Лицарська література, її розповсюдження та соціальна основа. Теми та жанри лицарської лірики.
50. Лицарський роман. Романи Артурівського циклу. Крет'єн де Труа.
51. Роман «Трістан та Ізольда», його соціально-історичний зміст та художні якості.
52. Основні жанри та напрями міської літератури XIII–XIV ст.
53. Міська поезія, її соціально-критична спрямованість та позитивна програма. Творчість видатних міських поетів та прозаїків.
54. Походження, основні жанри середньовічного театру, їх еволюція.
55. Міська література. Тваринний епос («Роман про Ренара»), алегоричний твір «Роман про Троянду».
56. Творчий шлях Данте. «Нове життя» як «перша біографія серця».
57. «Божественна комедія» синтез головних рис і суперечностей перехідного періоду.
58. Жанр «Божественної комедії». Особливості композиції твору.
59. Своєрідність творчого методу Данте.
60. Роль мистецтва Середніх віків у подальшому літературному процесі.

VI. Шкала оцінювання

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Підручники, посібники:

1. Александрова Г. О. Історія зарубіжної літератури. Античність: навч. посібник. Бердянськ: БДПУ, 2019. 193 с. URL: <https://dspace.bdpi.org/bitstream/123456789/3548/1/Istoriya%20zarubizhnoyi%20literatury.%20Antychnist%CA%B9.pdf>
2. Антична література. Греція. Рим. Хрестоматія /Упорядники: Михед Т. В., Якубіна Ю. В. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 952 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Mykhed_Tetiana/Antychna_literatura_Hretsia_Rym_Khrestomatia.pdf?PHPSESSID=u9qssg2rpu7hukvhtbtqvpoh26
3. Балух В. О., Коцур В. П. Історія середніх віків: У 2-х т. Т.1. Раннє Середньовіччя: курс лекцій. Чернівці: Наші книги, 2016. 496 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/1129430/>
4. Белаш Г. О. Історія античної літератури. Київ: «Центр учбової літератури», 2012. 236 с.
5. Буйвол О. В. Антична література. Текст лекцій. Харків: НТУ «ХПІ», 2016. 117 с.

6. Боговін О. В. Історія зарубіжної літератури Середніх віків та Відродження. Бердянськ: Ф-ОП Ткачук О. В., 2015. 244 с.
7. Галич О. А., Дмитренко В. І., Фоменко В. Г. Історія зарубіжної літератури. Античність. Середньовіччя. Луганськ: Янтарь, 2003. 228 с.
8. Гальчук О. В. Антична література: Навчальний посібник для студентів заочної форми навчання. Київ: Вид-во КСУ, 2008. 210 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5959/1/O_Halchuk_NP_2008_GI.pdf
9. Давиденко Г. Й. Історія західноєвропейської літератури раннього і зрілого Середньовіччя: Навч. посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 261 с.
10. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 248 с.
11. Данильчук О. М. Історія зарубіжної літератури. Антична література. Миколаїв: НУК, 2021. 148 с.
12. Європейське Середньовіччя: літературний флорилегіум. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2020. 944 с.
13. Кирилюк З. В. Література Середньовіччя. Харків: Ранок, 2008. 176 с.
14. Ковбасенко Ю. І. Антична література: навч. посіб. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012. 248 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5849/1/Y_Kovbasenko_AL_21_GI.pdf
15. Ковбасенко Ю. І. Література Середньовіччя. Посібник для учителів і студентів. Київ, 2014. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/6053/1/Y_Kovbasenko_LS_21_GI-Serednyovicca.pdf
16. Козлик І. В. Світова література доби Середньовіччя та епохи Відродження: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2011. 344 с. URL: <https://mega.nz/#!5e4D2ahC!AYYNGNznEbQmZ0XpNbr9DX2cNLXcY35K6ISsvSfkM6Y> або: <http://kozlyk.pu.if.ua/depart/ihor.kozlyk/resource/file/pdf/4->
17. Козлик І. Антична література (Лекційні матеріали у формі Repetitorium'у). Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2020. 180 с. URL: <https://www.calameo.com/read/002820791093b4d06503a>
18. Коршунова С. І., Тереховська О. В. Антична література. Навчально-методичний посібник для практичних занять. Івано-Франківськ: Гостинець, 2009. 95 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/5638/1/%D0%90%D0%BD%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0.pdf>
19. Курціус Е. Р. Європейська література і латинське Середньовіччя / Пер. з нім. А. Онишко. Львів: Літопис, 2007. 752 с.
20. Література західноєвропейського середньовіччя: Навч. посібник / за ред. Н. О. Висоцької. Вінниця: Вид-во «Нова книга», 2003. 449 с.
21. Мегела І. Історія давньогрецької літератури. Київ: Видавець Карпенко В. М., 2007. 340 с.
22. Мегела І. Історія Римської літератури. Миколаїв: Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. 320 с.
23. Мегела І. Література європейського середньовіччя: курс лекцій. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2016. 409 с.
24. Насмінчук Г. Й. Зарубіжна література ранніх епох: Античність, Середньовіччя, Відродження. Кам'янець-Подільський: Рута, 2013. 211 с.
25. Миронова В. Антична література. Київ: Либідь, 2005. 488 с.
26. Пашенко В. І., Пашенко Н. І. Антична література. Київ: Либідь, 2001. 718 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/413985.pdf
27. Підлісна Г. Н. Антична література для всіх і кожного. Київ: Техніка, 2003. 384 с.

28. Рубанова Г. Л. Історія світової літератури. Західноєвропейське Середньовіччя (III – XIV ст.). Львів: ПАІС, 2004. 144 с.
29. Шалагінов Б. Зарубіжна література від античності до початку XIX ст. Київ: Вид-чий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 360 с.
30. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури: Середні віки та Відродження. Київ: Знання, 2011. 476 с.
31. Яременко Н. В., Коломієць Н. Є. Історія зарубіжної літератури. Епоха Середніх віків та Відродження: навчальний посібник. Кривий Ріг, 2012. 184 с.
32. S. McGill, Edward J. Watts A Companion to Late Antique Literature. Wiley-Blackwell, 2018. 704 p.
33. Medieval Literature: A Basic Anthology (Dover Thrift Editions). New York: Dover Publications, 2017. 368 p.

Додаткові джерела:

1. Античний театр: навч. посібник. Вид. друге, доп. і перероб. / наук. ред. Р. Я. Пилипчук. Київ: Вид-во «АртЕк», 2007. 320 с. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Klekovkin_Oleksandr/Antychnyi_teatr_Navchalnyi_posibnyk_dlia_vyschykh_navchalnykh_zakladiv_mystetstv_i_kultury.pdf
2. Балух В. О., Коцур В. П. Історія середніх віків: У 2-х т. Т.1. Раннє Середньовіччя: курс лекцій. Чернівці: Наші книги, 2016. 496 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/1129430/>
3. Блум Г. Західний канон: книги на тлі епох / пер. з англ. під загальною редакцією Р. Семківа. Київ: Факт. 2007. 720 с.
4. Качуровський І. Генерика і архітектоніка. Кн. I: Література європейського Середньовіччя. К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2005. 382 с.
5. Козлик І. В. Світова література доби Середньовіччя та епохи Відродження («Картина світу». Естетика. Поетика): навч. посібник. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2011. 344 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kozlyk_Ihor/Svitova_literatura_doby_Serednovichchia_ta_epokhy_Vidrozhennia_Kartyna_svitu_Estetyka_Poetyka.pdf
6. Кун М. А. Легенди і міфи Стародавньої Греції. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3449>
7. Курціус Е. Р. Європейська література і латинське Середньовіччя / пер. з нім. А. Онішко. Львів: Літопис, 2007. 752 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kurtsius_Ernst_Robert/Yevropeiska_literatura_i_latynske_serednovichchia.pdf
8. Рудь М. О. Історія західноєвропейського Середньовіччя: хрестоматія. Київ: Либідь, 2005. 654 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/1751909/>
9. Соколова В. А. Модус Антігони: Софокл, Леся Українка, Ж. Ануї. *Науковий вісник СХУ ім. Лесі Українки. Серія: Філологічні науки. Літературознавство*. 2013. № 28. С. 131–138.
10. Соколова В. А. «Воля до життя» та «воля до влади» в літературних версіях античності XX століття. *Троянди й виноград: феномен естетичного і прагматичного в літературі та культурі*. Бердянськ: БДПУ, 2018. С. 153–155.
11. Соколова В. А. Античний концепт «гнів богів» у творчості Лесі Українки. *Волинь філологічна: текст і контекст: Леся Українка і персоналії епохи*. 2018. Вип. 26. С. 188–210.
12. Соколова В. А. Гендерні трансформації мотиву про Пігмаліона (Олена Пчілка, Леся Українка, Б. Шоу). *Волинь філологічна: текст і контекст*. 2019. Вип. 28. С. 154–169.
13. Соколова В. А. Античні літературні алюзії як засіб характеротворення у драматичній поемі Лесі Українки «Оргія». *Аналіз та інтерпретація тексту. Драматургія Лесі Українки: збірник матеріалів конференції*. Луцьк: СХУ імені Лесі Українки, 2020. С. 24–

27.

14. Соколова В. Античний прототекст в оповіданнях А. Кримського: види інтертекстуальності. *Волинь філологічна: текст і контекст*. 2022. № 33. С. 90–112.
15. Соколова В., Крюкова Ю. Поетична рецепція теми Троянської війни у творчості Ш. Гіні. *Волинь філологічна: текст і контекст*. 2023. № 35. С. 375–398.

Енциклопедії, словники:

1. Зарубіжні письменники: енциклопедичний довідник. У 2 т. Т. 1: А-К / ред. Н. Михальська, Б. Щавурський. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 824 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Schavurskyi_Borys/Zarubizhni_pysmennyky_entsyklopedychnyi_dovidnyk_Tom_1.pdf
2. Зарубіжні письменники: енциклопедичний довідник. У 2 т. Т. 2: Л-Я / ред. Н. Михальська, Б. Щавурський. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 864 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Schavurskyi_Borys/Zarubizhni_pysmennyky_Entsyklopedychnyi_dovidnyk_Tom_2.pdf
3. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / голова ред. А. Волков. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 634 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Volkov_Anatolii/Leksykon_zahalnoho_ta_porivnialnoho_literaturoznavstva/
4. Літературознавча енциклопедія. У 2 томах. Т. 1 / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 608 с. (Енциклопедія ерудита). URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Kovaliv_Yurii/Literaturoznavcha_entsyklopediia_U_dvokh_tomakh_T_1/
5. Літературознавча енциклопедія. У 2 томах. Т. 2 / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 624 с. (Енциклопедія ерудита). URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Kovaliv_Yurii/Literaturoznavcha_entsyklopediia_U_dvokh_tomakh_T_2/
6. Словник античної мітології / упор. Козовик І. Я., Пономарів О. Д. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 312 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Kozovyk_Ivan/Slovnyk_antychnoi_mitolohii_vyd_2006/
7. The Concise Oxford Dictionary of Literary Terms / by Chris Baldic. 2nd Edition. Oxford: Oxford University Press, 2001. 291 p. URL: http://armytage.net/pdsdata/%5BChris_Baldick%5D_The_Concise_Oxford_Dictionary_of_Literary_Terms.pdf
8. The Routledge Dictionary of Literary Terms. Based on A Dictionary of Modern Critical Terms / Edited by Peter Childs, Roger Fowler. 3rd Edition. London – New York: Routledge (Taylor & Francis Group), 2005. 273 p. URL: https://www.uv.es/fores/The_Routledge_Dictionary_of_Literary_Terms.pdf

Періодичні фахові видання:

1. Всесвіт: фаховий журнал світової літератури. Київ: Видавничий дім «Всесвіт». URL: <http://vsesvit-journal.com>
2. Зарубіжна література в школах України: науково-методичний журнал. Київ: Антросвіт. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/zlvsh/index
3. Зарубіжна література: науково-методична газета. Київ: Шкільний світ: <http://literatura@1veresnya.com.ua>
4. Слово і Час: науково-теоретичний журнал. Київ: Національна академія наук України, Інститут літератури імені Тараса Шевченка, Національна спілка письменників

України: <http://www.slovoichas.in.ua>

Сайти бібліотек:

1. Бібліотека Волинського національного університету імені Лесі Українки. URL: <http://catalog.library.vnu.edu.ua>
2. Бібліотека українського центру. URL: <http://ukrcenter.com>
3. Державна бібліотека України для юнацтва. URL: <http://www.4uth.gov.ua/>
4. Електронна бібліотека української літератури (зарубіжна література). URL: <http://ukrlib.com>
5. Львівська обласна бібліотека для дітей. URL: <http://kazkar.at.ua/lodb.org.ua/>
6. Національна бібліотека України для дітей. URL: www.chl.kiev.ua/
7. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.org/>

Відеоматеріали:

1. Твоя підпільна гуманітарка. Уроки літератури. URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLX86wb1UXkMb03qj085IUGeagU8senjD8>
2. Лекції Віталія Стеценка у проєкті «KULT». URL: <http://surl.li/vmoznh>